

00 Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur

Bestuur

Omschrijving (toelichting)

Dit onderdeel gaat over het bestuur van Waalre. Dat bestaat uit de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de griffie en de samenwerking met andere gemeenten in de regio. Ook hoort de Rekenkamercommissie erbij. Zij ondersteunt de gemeenteraad.

In de bestuursperiode 2022-2026 hebben we geïnvesteerd in bestuur en organisatie, zodat Waalre zelfstandig kan blijven. We hebben samengewerkt om de kwaliteit te behouden. Wat we zelf hebben kunnen doen, hebben we zelf gedaan. Wat efficiënter samen was, hebben we samen gedaan met onze inwoners, het gemeentebestuur en partners in de regio. In deze samenwerkingen hebben we soms een deel van onze autonomie losgelaten. Dat was nodig, omdat we grote opgaven op het gebied van klimaat, energie en groei niet alleen kunnen oplossen. Daarom hebben we participatie en regionale samenwerking verder ontwikkeld. We zijn ons ervan bewust geweest dat samenwerkingen vaak eerst iets kosten voordat ze iets opleveren.

Onze regio heeft in de afgelopen bestuursperiode de grootste economische groei van Nederland laten zien. Door deze snelle groei hebben we de komende jaren een grote opgave. We werken de ambities voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen concreet uit. Het Rijk heeft veel geïnvesteerd in onze regio. Wij hebben ons gericht op wat Waalre daarin moet bijdragen. We hebben ook geïnvesteerd in onze lokale democratie. Daarnaast hebben we onze dienstverlening beter georganiseerd en digitaal toegankelijk gemaakt.

Om de uitdagingen aan te kunnen, hebben we actief gewerkt aan de veranderende rol van de overheid in de samenleving. Onze gemeente en regio zijn internationaler geworden. Steeds meer mensen uit Europa en de rest van de wereld hebben zich hier gevestigd. Ook de komende jaren blijft dat zo. Dit heeft gevolgen gehad voor onze dienstverlening, de sociale samenhang in buurten en wijken en het verenigingsleven. Ook onze bestuurlijke rollen zijn hierdoor veranderd. Daarnaast zijn er grote ontwikkelingen op het gebied van digitalisering en robotisering.

Binnen de ambtelijke organisatie hebben samenwerking, netwerken, flexibiliteit, talentontwikkeling en vernieuwende werkmethoden centraal gestaan. In Waalre hebben we gekozen voor een overheid die vóór en ván de inwoners is. Samenwerking is daarbij het sleutelwoord. Deze samenwerking hebben we verder ontwikkeld langs twee sporen: participatie en regionale samenwerking. We hebben gebruikgemaakt van de kennis en kracht in de samenleving en inwoners gestimuleerd om zelf dingen te organiseren. Door deze samenwerking hebben we keuzes gemaakt die beter aansluiten bij wat er leeft in de samenleving.

Wat willen we bereiken?

We blijven een zelfstandige gemeente

Omschrijving (toelichting)

We zorgen dat taken en verantwoordelijkheden terechtkomen waar ze het meeste voordeel opleveren voor onze inwoners. Soms doen we dit samen met inwoners, soms

zelf en soms samen met andere overheden, maatschappelijke partners en het bedrijfsleven. We werken steeds vaker samen, omdat opgaven complexer worden en meer samenhang vragen. Door samen te werken maken we gebruik van meer kennis en expertise.

We zien ook dat inwoners steeds vaker zelf initiatieven nemen. De gemeente heeft daarbij een faciliterende rol. Deze ontwikkeling ondersteunen we. Daardoor sluiten onze activiteiten beter aan bij wat inwoners willen. We staan naast elkaar en gaan met respect voor elkaar samen de uitdagingen aan.

De gemeenteraad stelt daarom heldere kaders. Daarmee kan de raad zijn controlerende taak goed uitvoeren en het debat op hoofdlijnen voeren. De besluitvorming van de raad biedt ruimte aan inwoners om invloed uit te oefenen op plannen van de gemeente. Met deze kaders geeft de raad het college opdracht om plannen voor te bereiden en uit te voeren. Het college zorgt ervoor dat de raad op de hoogte blijft van de uitvoering. Raad, college en ambtelijke organisatie vullen elkaar aan bij het opstellen en uitvoeren van beleid. We maken alleen extra regels of nieuw beleid als dat nodig is.

Wat gaan we daarvoor doen? En wat hebben we gerealiseerd in 2025?

De geactualiseerde nota De Kracht van Waalre stellen we vast in 2025.

De gemeenteraad heeft in september 2025 de geactualiseerde nota De kracht van Waalre vastgesteld. Conform de motie van 16 september 2025 is een publieksversie van De Kracht van Waalre gepubliceerd op de gemeentelijke website op de pagina Kracht van Waalre. Conform de motie van 10 juni 2025 worden in het kader van waarborgen zorgzame gemeenschap de principes van De Kracht van Waalre, financiële doelmatigheid en efficiëntie verankerd in beleids- en besluitvormingsprocessen.

De bestuurskracht van Waalre is versterkt in lijn met de actualisatie van de nota De Kracht van Waalre.

In 2025 hebben we onze samenwerkingsrelaties met inwoners, maatschappelijke partners en regiogemeenten versterkt. Vertrouwen en gelijkwaardigheid waren daarbij het uitgangspunt. Samenwerking bepaalt voor een belangrijk deel onze bestuurskracht en is daarom cruciaal voor de gemeente Waalre.

De raad geeft in majeure projecten vooraf aan wat haar doelstellingen en kaders zijn met het participatieproces en controleert achteraf het college hierop.

Afspraken over participatie zijn vooraf vastgelegd in de startnotitie van majeure projecten. Enkele voorbeelden zijn de projecten in het kader van Duurzaam door Waalre, nieuwe woongebieden en bij de herijking van De Kracht van Waalre.

Participatie wordt ingezet in de beleidsvorming en uitvoering.

Het college heeft samen met de raad bepaald welke onderwerpen geschikt zijn voor een interactief proces. Dit was zo afgesproken in het Uitvoeringsprogramma.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Omschrijving (toelichting)

Ons uitgangspunt is steeds de kwaliteit van de leefwereld van onze inwoners, bedrijven en instellingen geweest. Bij iedere opgave hebben verschillende belangen een rol gespeeld. In onze besluitvorming hebben we respect gehad voor deze belangen en hebben we individuele belangen zoveel mogelijk in balans gebracht met het belang van iedereen. We hebben gewerkt aan meer begrip en waardering voor de gemeente Waalre door inwoners actief te informeren over wat we doen en waarom.

Rekenkamer

Wat willen we bereiken?

De Rekenkamer doet onafhankelijk onderzoek naar het beleid van de gemeente en het werk van het gemeentebestuur.

Omschrijving (toelichting)

De Rekenkamer ondersteunt daarmee de Waalrese gemeenteraad bij zijn controlerende taak.

Wat gaan we daarvoor doen? En wat hebben we gerealiseerd in 2025?

De ambtelijke organisatie faciliteert de Rekenkamer bij het uitvoeren van onderzoeken.

Dat hebben we gedaan door vragen te beantwoorden en informatie te leveren. Ook hebben we met de Rekenkamer constructieve gesprekken gevoerd over lopende onderzoeken en de werkwijze.

Samen met de raad en de Rekenkamer maken we afspraken over het opvolgen van aanbevelingen.

Het presidium – het overlegorgaan van de gemeenteraad – heeft een nieuwe werkwijze vastgesteld voor het opvolgen van aanbevelingen van de rekenkamer. Het college van burgemeester en wethouders deelt twee keer per jaar een RIB (raadsinformatiebrief) met de stand van zaken met de gemeenteraad. Als de gemeenteraad dit wenst, organiseert de ambtelijke organisatie één keer per jaar een raadsinformatieavond over de informatie in brief.

In overleg met de Rekenkamer wordt geïnventariseerd welke onderwerpen/dossiers zij in deze bestuursperiode willen onderzoeken.

De Rekenkamer heeft bepaald welke onderzoeken zijn uitgevoerd. De ambtelijke organisatie heeft hiervoor informatie aangeleverd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Omschrijving (toelichting)

De aanbevelingen uit de onderzoeken van de Rekenkamer zijn verbeterpunten voor de organisatie, het college en de raad geweest. Het doorvoeren van deze verbeterpunten heeft bijgedragen aan een betere kwaliteit van de organisatie, de dienstverlening en het bestuur.

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?

We leggen taken en verantwoordelijkheden daar neer waar ze de grootste kwaliteit voor onze inwoners opleveren.

Omschrijving (toelichting)

Dat betekent dat we sommige taken beter in een regionaal samenwerkingsverband kunnen uitvoeren.

Wat gaan we daarvoor doen? En wat hebben we gerealiseerd in 2025?

De vertegenwoordigers van de gemeente Waalre zijn betrouwbare samenwerkingspartners in de regio.

De vertegenwoordigers hebben positief bijgedragen aan de resultaten. Niet alleen voor Waalre, maar voor de hele regio. In paragraaf F delen we meer over de samenwerking en de rol van Waalre daarin.

Deelname aan de K80 levert meer inzicht op en inspiratie voor verbeteringen en samen optrekken in coalities; juist vanuit het perspectief als kleine gemeente.

Door mee te doen aan de [K80](#) – De kracht van klein – zijn we als kleine gemeente beter gehoord. Daardoor hebben we een vaste adviesrol gekregen bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Rijk.

We werken samen in het Stedelijk Gebied Eindhoven en in de Metropoolregio Eindhoven aan de samenwerkingsafspraken voor de periode 2023 – 2026.

We hebben geïnvesteerd in de verdere samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio Eindhoven.

We blijven regionale samenwerkingen goed monitoren en wegen onze uitgaven af.

We hebben met samenwerkingspartners gesproken bij evaluaties of veranderingen in de samenwerking. We hebben gesproken over het doel van de samenwerking, de ambtelijke ondersteuning, onze zelfstandigheid én de kosten en voordelen. Voorbeelden hiervan zijn de nieuwe dienstverleningsovereenkomst (DVO) met Veldhoven, het Plusteam met Geldrop-Mierlo en de veranderingen in het Stedelijk Gebied Eindhoven en de Metropoolregio Eindhoven.

Door de schaa sprong intensificeert onze regionale samenwerking en versnellen we projecten.

Door de sterke economische groei in de regio hebben we de woningbouw in Waalre versneld. We zijn gestart met de plannen voor Waalre Noord, derde fase, en Ekenrooi Zuid. We hebben ervoor gekozen meer woningen te bouwen. Vooral goedkopere woningen. In 2025 hebben we de ombouw van de voormalige N69 door Aalst afgerond.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Omschrijving (toelichting)

Inwoners hebben niet altijd gemerkt wat regionale samenwerking voor hen heeft gedaan. Toch heeft deze samenwerking ons geholpen om goede diensten en voorzieningen te kunnen blijven bieden. We hebben hierdoor slimmer gewerkt en grote thema's aangepakt die één gemeente alleen niet kan oplossen. Onze inwoners hebben geprofiteerd van een sterke regio die goed bereikbaar is, met een prettig woon- en werkklimaat en veel goede voorzieningen. Dit draagt ook bij aan een goede brede welvaart. Waalre heeft blijvend hoog gescoord op de lijst van beste woongemeenten in Nederland en Brabant.

0.2 Burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Betrouwbare en kwaliteitsvolle dienstverlening op het gebied van burgerzaken die aansluit bij de wensen van onze inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen? En wat hebben we gerealiseerd in 2025?

Het uitvoeren van de wettelijke taken voor het verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen, het bijhouden van de Basisregistratie Personen (BRP), nationaliteitswetgeving, burgerlijke stand, huwelijken en het organiseren van verkiezingen.

De wettelijke taken voor het verstrekken van reisdocumenten en rijbewijzen, het bijhouden van de Basisregistratie Personen (BRP), nationaliteitswetgeving, burgerlijke stand, huwelijken en het organiseren van verkiezingen zijn uitgevoerd.

De aanbevelingen van de zelfevaluatie BRP en reisdocumenten gaan we opvolgen.

De aanbevelingen van de zelfevaluatie BRP en reisdocumenten zijn opgevolgd. Uit onderzoek is gebleken dat de zelfevaluatie zorgvuldig is uitgevoerd.

De digitale dienstverlening van de burgerzakenproducten wordt verder uitgebreid en verbeterd.

In 2025 zijn meer producten via digitale diensten aangeboden. Denk bijvoorbeeld aan de digitale melding van een voorgenomen huwelijk en de toestemming voor een reisdocument voor een kind. Hiervoor zijn we aangesloten bij zaakgericht werken.

De dienstverlening wordt afgestemd op de verschillende doelgroepen. Daarbij is ruimte voor persoonlijk contact in het Huis van Waalre.

In 2025 hebben we rekening gehouden met de verschillende doelgroepen in Waalre. Inwoners die zaken snel digitaal wilden regelen, hebben dit zoveel mogelijk vanuit huis kunnen doen. Ook bleef persoonlijk contact mogelijk. Bijvoorbeeld voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn, ondersteuning nodig hebben of persoonlijk contact prettiger vinden. Het Huis van Waalre is weer een belangrijke plek geweest om inwoners te ontmoeten en te helpen.

De kwaliteit van de Basisregistratie Personen voldoet aan alle eisen.

Door extra controles op de persoonsgegevens is de kwaliteit van de BRP verbeterd. Dit blijft een doorlopend proces.

De samenwerking rondom Landelijke Aanpak Adreskwaliteit wordt verder uitgebreid en we richten een gemeente breed signaaloverleg over adressen in.

De signalen vanuit de WALAA (webapplicatie Landelijke Aanpak Adreskwaliteit) en de lokale signalen zijn onderzocht. Waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Intern is meer samenwerking gezocht en zijn signalen organisatiebreed opgepakt.

We geven ten opzichte van voorgaande jaren een hoog aantal reisdocumenten uit. Ook de komende jaren blijft dit aantal hoog. Om hierop in te spelen nemen we de noodzakelijke maatregelen waaronder een tijdelijke uitbreiding van het team.

Ten opzichte van voorgaande jaren hebben we veel reisdocumenten uitgegeven. We hebben de piek in het voorjaar goed opgevangen door extra balies te openen op drukke momenten in de middagen en avonden.

We verbreden de kennis van de medewerkers en zij blijven op de hoogte van actuele wet- en regelgeving.

Medewerkers van team Burgerzaken hebben hun kennis verder verbreed dankzij vakopleidingen, opleidingsdagen over de nieuwe Burgerzakenapplicatie, actualiteitencolleges en netwerkbijeenkomsten.

We gaan een nieuwe burgerzakenapplicatie implementeren waarmee we aansluiten op de wensen van onze inwoners en de ontwikkelingen op het gebied van wetgeving, techniek en functionaliteit.

De nieuwe burgerzakenapplicatie iBurgerzaken is eind 2025 ingevoerd. In de aanloop daarnaartoe zijn alle processen doorgelicht en verbeterd. Inwoners en team Burgerzaken hebben de applicatie inmiddels in gebruik genomen.

Uitgevoerde werkzaamheden in 2025 die niet opgenomen waren in de begroting.

We hebben op 29 oktober 2025 een tussentijdse verkiezing van de Tweede Kamer georganiseerd. Deze organisatie was niet voorzien vanwege de tussentijdse val van het kabinet. Vanwege deze verkiezing hebben we de livegang van de nieuwe Burgerzakenapplicatie moeten uitstellen. Voor de coördinatie van de verkiezingen hebben we een externe projectleider ingehuurd.

Wat is de impact voor onze inwoners?

Omschrijving (toelichting)

Met de uitbreiding van de digitale dienstverlening kunnen inwoners overal en op elk apparaat, dag en nacht, steeds meer zaken regelen met de gemeente. Denk aan aangifte van overlijden, verhuizing of het doorgeven van een vermist reisdocument. Maar ook het aanvragen van uittreksels uit de BRP (Basisregistratie Personen) en burgerlijke stand en het digitaal aanvragen van een nieuw rijbewijs. Omdat de verwerking volledig automatisch verloopt, is er meer ruimte ontstaan voor maatwerk. En dus meer ruimte voor inwoners die behoefte hebben aan persoonlijk contact in het Huis van Waalre. De verbeterde adreskwaliteit heeft de kans op fraude met uitkeringen en zogenaamde spookinschrijvingen verkleind.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Realisatie 2024	Originele Begroting 2025	Begroting 2025 incl. wijz.	Realisatie 2025	Vershil
Lasten					
0.1 Bestuur	2.800	2.512	2.578	3.457	-879
0.2 Burgerzaken	625	682	694	693	1
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	28	38	29	64	-35
Totaal Lasten	3.454	3.232	3.301	4.214	-913
Baten					
0.1 Bestuur	31	10	10	13	-3
0.2 Burgerzaken	447	398	398	425	-27
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	47	41	41	73	-33
Totaal Baten	525	448	448	512	-64
Gerealiseerd resultaat	2.929	2.784	2.853	3.703	-849

Toelichting

Vergelijking van de bijgestelde begroting 2025 met de realisatie 2025 levert de volgende verschillen op:

Toelichting verschillen lasten:

0.1 Bestuur (nadeel € 879.000)

- € 16.000 voordeel
 - De uitgaven voor de gemeenteraad vallen lager uit door diverse kleine voordelen.
- € 15.000 voordeel

- Op het budget burgerparticipatie is minder uitgegeven. Participatie zit vaak in budgetten en kredieten van diverse projecten verweven.
- € 953.000 nadeel
 - De pensioenen voor de wethouders gaan over van de APPA-regeling naar het ABP per 1 januari 2028. De huidige voorziening moet op het moment van overdracht voldoen aan de regels van het ABP. Daarbij is de dekkingsgraad op januari 2026 123%. Daarom moeten we bijstorten in de voorziening tot dit niveau.
- € 37.000 voordeel
 - Binnen regionale samenwerking is minder uitgegeven voor de SGE bijdrage.
- € 49.000 nadeel
 - In 2025 zijn meer dagen ondersteuning door Bizob afgenomen.
- € 55.000 voordeel
 - Het overige verschil bestaat uit diverse kleinere verschillen, waaronder vooral voordelen op de budgetten van het college.

0.2 burgerzaken (voordeel € 1.000)

- Diverse kleine verschillen.

0.3 beheer overige gebouwen en gronden (nadeel € 35.000)

- Nadeel als gevolg van diverse projecten waar ook opbrengsten tegenover staan. Zie baten hieronder. Per saldo resteert een nadeel van € 2.000.

Toelichting verschillen baten:

0.1 Bestuur (voordeel € 3.000)

- De terugbetaling van de fractievergoedingen voorgaande jaren valt iets hoger uit dan geraamd.

0.2 burgerzaken (voordeel € 27.000)

- € 8.000 voordeel
 - We hebben meer leges burgerlijke stand ontvangen omdat er meer huwelijken zijn geweest in 2025.
- € 10.000 voordeel
 - De legesopbrengsten voor uittreksels uit de Basisregistratie personen (BRP) en het legaliseren van handtekeningen zijn hoger, voordeel € 10.000.
- € 10.000 voordeel
 - Er zijn meer paspoorten en minder ID-kaarten uitgegeven.
- € 1.000 nadeel
 - Diverse kleine verschillen.

0.3 beheer overige gebouwen en gronden (voordeel € 33.000)

- Voordeel als gevolg van diverse projecten waar ook kosten tegenover staan. Zie lasten hierboven. Per saldo resteert een nadeel van € 2.000.

Niet uit deze tabel blijvende verschillen organisatie breed

Salaris en inhuur (voordeel € 91.000)

In de besluitvormende vergadering van 9 december 2025 (2de TURAP 2025) is besloten om voor 2025 het salaris- en inhuurbudget incidenteel met € 500.000 te verhogen, bestaande uit een verwachte overschrijding op inhuur van € 750.000 en een verwachte onderschrijding op salariskosten van € 250.000 als gevolg van een lagere cao-verhoging. De daadwerkelijke overschrijding was op dat moment nog niet geheel duidelijk omdat ziekte en uitval voor de laatste maanden van 2025 vooraf niet exact te voorspellen zijn. Er is vanzelfsprekend ingezet op een zo efficiënt mogelijke benutting van budgetten en het beperken van inhuur waar mogelijk. Over de totale organisatie is op het salarisbudget en inhuurbudget samen een onderschrijding te zien van € 91.000 (voordeel) t.o.v. het bijgestelde budget voor het jaar 2025. Dit voordeel is verspreid over de verschillende taakvelden binnen de programma's. Omdat er naast de voordelen van de lagere CAO, het niet direct (volledig) opvullen van ontstane vacatures met inhuur, er ook verschuivingen hebben plaatsgevonden over de taakvelden heen.

BBV indicatoren Bedrijfsvoering

Excel-tabel

Indicator	Omschrijving	Gemeente / referentie	2024 (jaarrekening)	2025 (jaarrekening)	2025 (begroting)	2026 (begroting)
Formatie	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	Waalre	6,98	7,23	7,15	7,29
Formatie	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	(5) Amigo gemeenten	-	-	7,13	-
Formatie	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-
Bezetting	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	Waalre	6,42	6,74	6,69	6,31
Bezetting	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	(5) Amigo gemeenten	-	-	6,55	-
Bezetting	Het aantal FTE per 1.000 inwoners	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-
Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken	Waalre	757	820	751	892
Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken	(5) Amigo gemeenten	-	-	812	-
Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-

Indicator	Omschrijving	Gemeente / referentie	2024 (jaarrekening)	2025 (jaarrekening)	2025 (begroting)	2026 (begroting)
% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Waalre	25,22	26,43	26,91	14,54
% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	(5) Amigo gemeenten	-	-	14,85	-
% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-
Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	Waalre	14,11	13,76	15,25	15,69
Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	(5) Amigo gemeenten	-	-	13,08	-
Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	Gemeenten < 25.000 inwoners	-	-	-	-

Toelichting apparaatskosten: deze indicator is anders berekend dan voorgaande jaren. Daardoor valt deze hoger uit. De berekening is uitgevoerd conform de specifieke toelichting op deze indicator zoals de BBV voorschrijft.

Toelichting % externe inhuur: deze indicator valt lager uit door een aangepaste berekening. Uitgaven worden nu op basis van de geraamde inhuur in de begroting berekend.

